

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และการศึกษา ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากร หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเป็นปัญหาที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อให้ทุกองค์กร หรือแม้กระทั่งประชากรระดับรากหญ้าต้องเผชิญกับปัญหาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งปัญหาในด้านขาดแคลนงบประมาณ อัตราค่าจ้าง และทรัพยากรในการดำเนินงาน จึงจำเป็นที่ทุกองค์กร โดยเฉพาะภาคหน่วยงานรัฐ ต้องแสวงหาทางเลือกในการปรับปรุงพัฒนาการ ทั้งทางด้านคุณภาพและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อรองรับปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง สำหรับในด้านการศึกษาก็มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะรับมือกับวิกฤติปัญหาดังกล่าว ด้วยการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้เต็มศักยภาพ โดยเน้นให้นักเรียนมีความสามารถทางความคิด สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักคิด วิเคราะห์ ค้นหาสาเหตุ และแนวทางในการแก้ปัญหาได้ทันโลก มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ สามารถสร้างสรรค์ความเจริญอกงามให้เกิดแก่สังคมและประเทศชาติ นับได้ว่า การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาประเทศ และการศึกษายังเป็น เครื่องมือที่จะช่วยสร้างคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ดังนั้นแต่ละประเทศจึงมุ่งเน้นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษา คือ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ให้สามารถได้จัดการเรียน การสอนได้อย่างมีคุณภาพ ในส่วนโรงเรียนได้มีการแบ่งขอบข่ายภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษา 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการการเงินและพัสดุ งานอาคาร สถานที่ และงานสัมพันธ์ชุมชน แต่งานที่เป็นหลักและเป้าหมายของการจัดการศึกษาโดยตรง คือ งานวิชาการ ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานรองหรือสนับสนุนส่งเสริมให้งานวิชาการประสบความสำเร็จ

สำหรับงานวิชาการ อุทัย บุญประเสริฐ (2540, หน้า 219) ได้เน้นให้เห็นความสำคัญว่าเป็นงานที่พิสูจน์ความสำเร็จของสถานศึกษา โรงเรียนที่ไม่เก่งทางด้านวิชาการนั้น โดยปกติจะไม่ได้รับการยกย่องไม่ว่าที่ใด ซึ่งภิญญา สาธร (2519, หน้า 232) ได้กล่าวสนับสนุนความสำคัญของงานวิชาการ ว่า การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับปรับปรุงพัฒนาการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพมากที่สุด ความจริงผู้บริหารการศึกษาทุกคนควรจะรับผิดชอบเป็นผู้นำของครูวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถานบันการศึกษา คือ การให้ความรู้แก่ผู้เรียนในด้านวิชาการ ส่วนพนัส หันนาคินทร์ (2529, หน้า 62) ยังกล่าวสนับสนุนงานวิชาการอีกว่า หลักในการบริหาร โรงเรียนน่าจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรืองานวิชาการนั่นเอง ดังนั้น จึงถือว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักในการปฏิบัติงานของโรงเรียนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการบริหาร อันได้แก่ คน เงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ มาดำเนินการตามกระบวนการบริหารตามโครงสร้างของหลักสูตรและขอบข่ายงานเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายทางการเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แต่การบริหารงานในบางครั้งมีปฏิบัติงานไม่ถูกต้องตามหลักการและจุดหมายของการศึกษาผู้บริหาร โรงเรียนและครู ไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางในบทบาทที่ควรจะเป็น ตามแนวคิดและแนวปฏิบัติของบทบาทและหน้าที่ที่กำหนดในบทพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น อันเป็นเหตุให้การศึกษามีประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

สำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเทศบาล เทศบาลจะเป็นผู้ดำเนินการและบริหารงานงานโดยสำนักการศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เทศบาลนครเชียงใหม่เป็นเทศบาลที่มีฐานะเป็นเทศบาลนคร ได้รับโอนโรงเรียนสังกัดประชาบาลตั้งแต่พุทธศักราช 2506 เป็นต้นมา ในปี 2549 เทศบาลนครเชียงใหม่มีโรงเรียนอยู่ในสังกัดทั้งสิ้นจำนวน 11 โรงเรียน คือ โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต๋อย โรงเรียนเทศบาลวัดคู่อำโรง โรงเรียนเทศบาลวัดศรีดอนไชย โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ โรงเรียนเทศบาลดอกเงิน โรงเรียนเทศบาลวัดป่าแพ่ง โรงเรียนเทศบาลวัดศรีปิงเมือง โรงเรียนเทศบาลวัดพุกช้าง โรงเรียนเทศบาลวัดเชียงยืน โรงเรียนเทศบาลวัดหมื่นเงินกอง มีภารกิจในการจัดการศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับอนุบาลศึกษาเปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึง อนุบาล 3 และระดับประถมศึกษาเปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนในเขตบริการในปีการศึกษา 2549

จำนวนรวมทั้งหมด 4,700 คน มีข้าราชการครูรวมทั้งหมด 281 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารและรองผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 14 คน และครูจำนวน 267 คน (สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่, 2548)

โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ประกอบไปด้วยโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก แต่สภาพการจัดการศึกษาและสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนยังไม่กว้างขวางและสภาพต่าง ๆ ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้ การจัดซื้อการเรียนการสอน การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา รวมไปถึงงานด้านการวางแผนยังไม่สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาได้อีกทั้งนักเรียนบางส่วนพื้นฐานการเรียนไม่ดี ไม่ชอบคิดคำนวณ ไม่ชอบทักษะ และไม่ให้ความสำคัญด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดผลตามมา คือ ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่พึงประสงค์ ดังจะให้เห็นจากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจำแนกตามกลุ่มวิชา ทักษะและภาษาต่างประเทศ

ที่	หน่วยงาน	กลุ่มวิชา		
		ไทย	คณิตศาสตร์	ภาษาอังกฤษ
1.	เทศบาลนครเชียงใหม่	66	61	71
2.	สำนักงานประถมศึกษา อำเภอเมือง เชียงใหม่	72	70	70
3.	เป้าหมายของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1	80	80	80

ที่มา : สรุปจากสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ (2548)

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าสมรรถภาพของคะแนนที่ได้จากการประเมินคุณภาพของกลุ่มประสบการณ์ที่เป็นหลักสำคัญ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย และคณิตศาสตร์) กับกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 และสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเมืองเชียงใหม่

จากข้อมูลและสภาพปัญหาจะเห็นได้ว่าจากสภาพการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบอยู่ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารและครูในโรงเรียนควรจะต้องเอาใจใส่งานวิชาการเป็นพิเศษ และกำหนดบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมในการบริหารงานวิชาการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การวางแผน การวัดผลและประเมินผล งานนิเทศการศึกษา งานด้านจัดการเรียนการสอนและงานส่งเสริมการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และห้องสมุด เพื่อจะค้นหาปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการบริหารงาน ตลอดจนข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงการดำเนินการในการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด

เทศบาลนครเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ในปีงบประมาณ 2549 ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ตามขอบข่ายด้านเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. การวางแผน
3. การวัดผลและประเมินผล
4. การนิเทศการศึกษา
5. การจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการสอน

6. วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
7. ห้องสมุด

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการกิจกรรมทางวิชาการในสถานศึกษา ตามสภาพที่เป็นอยู่จริงในด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การวางแผน การวัดผล และประเมินผล การนิเทศการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการสอน วัสดุประกอบ หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ห้องสมุด

ประโยชน์ที่จะได้รับ

ผลการวิจัยที่ได้ อาจสามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนพัฒนางานวิชาการในโรงเรียน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้มากยิ่งขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved